

Nagyvárad Estilap

Főszerkesztő: MARTON MAND

Kiadóhivatal: Hegedűs Hírlapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

Felelős szerkesztő: KATONA BÉLA

A SZINHÁZ HUSZONÖT ÉVES

Elfelejtethetetlen októberi nap volt...

Valami álmódott szépség és melegség illant a palotás város tornyai közé. Angyali mosollyal lengett a kerteken a hervadás finom gráciája, a bágyadt őszi sugár hintázó zászlók lándzsáján szikrázott és a nevető utcákon olyan fénylő szemmel néztek egymásra a boldog emberek, mint egyanyától-lelt testvérek.

Az a nap, 1900 október 15 a fiai áldozatában megfiujhódott város drágadrága atyafiságos ünnepe volt. A család öröklött reménysége vett testet ezen a napon, a merész álom, ami rég porrá vált nagyapák naiv képzeletével játszott.

... Az áldott szép őszi nap estéjén először repült szét a színpad méltóságos bíborfüggönye s az aranyos fehér tündérpalota bársony ölében a csillárok ezernyi-ezer gyertyafényénél forróbban villogtak a könnyek briliánsai.

Egy lelkenedző, boldog család ünnepe...

Huszonöt év után büszke gyönyörűséggel valljuk, hogy a színház, a művelődés hatalmas székesegyháza az elmúlt nehéz évtizedek alatt becsülettel felelt meg nagyszerű rendeltetésének. Az örök művészet szelleme él a szent deszkákon, s ez a színpad a csodálatos sziget, ahol a kultúra tisztelete ködbevesző ellentéteken túl forró szívdobbanásban mossa össze nemzetek és fajok érzéseit.

Ebben a gondolatban hajtunk meg ma fejünket a színház alkotóinak szelleme előtt. És ismétéljük az avató-ünnep szónokának negyedszázad távolából visszacsengő szavait:

—... Legyen ez a ház a szív magasztos érzéseinek temploma, melyben találkoznak a szép, jó, igaz kultuszában minden fajok és felekezettek...

A színház története

A jubiláns színházra nem ragyog országos ünnep fénye, de szívünk átmelegszi a gondolatra, hogy csaknem száz év áldott, termékeny küzdelemből nőtt ki ez a mi gyönyörű kultúrpalotánk.

Már 1827-ben kezdtek foglalkozni elporladt eleink az állandó színház eszméjével, amikor még a magyar színjátszás első uttorói ejtették utba vándorlásukban Váradot. Kik voltak ezek az uttorók? Kik voltak azok a színészek, akiknek a színpad iránt való olthatatlan szerelme ebben a városban vetett lobot?

Déryné ifjasszony apró pillangós topánkáiban, itt lépkedett az olasz utcákon, Kántorné, Prielle Kornélia, Egressy Gábor, Munkácsy Flóra, Szerdahelyi, Megyeri... ki tudná elsorolni a művészet égboltján tündöklő neveket, amelyek egykor a váradi színpadot aranyozták be.

A Zöldfa, a Fekete Sas, az Apolló volt a színészek szállása, a Rhédey kertben is volt egy aréna, ahol nyárevádán játszottak. Richelieu párbaja, Tiszaháti libáska, Marcsa az ezred lánya, Bartholomaeus Caramanno a tengeri rabló vagy a Carsolai véres tűzmenyegző, Nő aki az ablakon kiugrik: ezek voltak a régesrég idők színpadi művei, amik a dédapákat győztesen kelték. Azután sötét időkben Zrínyi, Szapáry Péter voltak a

vandó darabok, előadták Katona József drámáját is A sirbalt titkát. De már 1862-ben Szabó és Filpovics színtársulata operákkal jött és Troubadour, Ernani, Sevillai borbély, Bűvös vadász, Norma, Hunyady László dekorálta a színház műsorát. Öt évvel később 67-ben lépett először a színpadra Váradon a szép Galatheában Blaháné. A fabódé már ekkor felépült a Bazár kertben és nemsokára itt röppentek fel a magyar színművészet csillogó tehetségei.

Az első színház tervét

Povolny mérnök csinálta. Az Apolló vendégtogadót akarta átalakítani, emeletre huzni 23.064 forint költséggel 1827-en. Lajcsák püspök, az akkori cenzor azonban ellenállt s bár a nemes vármege is mindenképp akarta a színházat, az akták lomtárba kerültek.

1857-ben az újavárosi nemzeti urak mozdultak meg: a kispiacra terveztek színházat. A tanács meg is adta az engedelmet, részvénytársaság is alakult, de ebből lett a diadalmas fabódé. A komikusok még soká-soká énekeltek kuplékat a soha fel nem épülő színházról, amelynek ügye elaludt. Később 1865-ben a Széchenyi-téri

Tisza ház előtt

szerettek volna színházat építeni Gyalokay Lajos és hívei és 1884-

ben a márciusi közgyűlésen merült fel a nagypiaci színház ötlete. Ebből se lett semmi, míg 1891-ben a tavaszi közgyűlésen dr. Berkovics Ferenc felelevenítette

a kispiacot

régi színháztervet. Ekkor volt tehát két planum, amelyhez végül megérkezett a harmadik, a végül is döntő jelentőségű,

a Bémertéri színház

terve. Ezt először Knapp Ferenc építész dobta fel, akinek erre vonatkozó indítványát a színházi és szépművészeti bizottság 1891 szeptember 2-án el is fogadta. A terv az volt, hogy a város a Bazár-szoros kibővítése révén nyert téren építse fel a színházat.

A kispiac terve sutba került, de annál erőteljesebben lépett előtérbe az a gondolat, hogy

a nagypiacra

építsék az állandó színházat. Most a színházi bizottság tette magáévá ezt az elképzelést és pedig a Bémertéri színház költséges volta miatt. A közgyűlés 1893 szeptember 14-én a nagypiac mellett döntött a tanács ellenére s a belügyminiszter ezt a határozatot jóváhagyta.

Már 1894-ben meg is hirdették

a nemzetközi pályázatot

a nagypiaci színházra. A pályázat meddő maradt, de 1895 január 14-én a közgyűlés a Fellner és

A színház felavatása

Szombati napon volt. 1925 október 15-én. A város örvendezve ünnepelt. A házak zászlódiszben. A színház előcsarnokában az őszi kertek virága. Dél előtt 10 órakor a foyerban az építés művezetője átadta Komlóssy József tanácsosnak a színház kulcsait.

Délután 3 órakor

diszkozyűlés volt a város-házán.

Az elnöki megnyitó után dr. Hoványi Géza, a színházi bizottság elnöke ismertette a színház történetét, Rádl Ödön pedig a nap fontosságát emelte ki hatalmas ünnepi beszédében. Buljovszky polgármester indítványozta, hogy helyezze el a színház zárókövét. Az ünnepi közgyűlés urai a színházhoz vonultak és az előcsarnokban lefektették a zárókövet, majd a polgármester lelkes szavak kíséretében

átadta a színházat

Somogyi Károlynak, az első igazgatónak. Ezalatt megérkeztek az ország minden részéből az előkelő vendégek.

Halmer cég színháztervét fogadta el. Eszerint

328000 forintba

kerül a színház építése. Már a szerződést is megkötötték a céggel, mikor az utolsó percben Sztarill Ferenc új tervvel lépett fel a Bémertéri színházra vonatkozólag a Bazár-szoros kiszélesítése nélkül. Most született meg az ötlet, hogy a színházépítés költségeit a Bazár helyén építendő

bérház jövedelme

fedezze. Ez Ländler Ferenc szellemes megoldási terve volt. Rimanóczy Kálmán pedig vállalta, hogy amennyiben a közgyűlés az építéssel őt bizza meg, biztosítja a bérház évi 20.000 forintos jövedelmét.

Az 1897 szeptemberi közgyűlés 70 szavazattal 34 ellen elfogadta Rimanóczy terveit, s a jóváhagyás sem késelt soká. Buljovszky József polgármester törhetetlen energiával igyekezett a határozatnak érvényt szerezni és 1899 július 13-án a közgyűlés Rimanóczy Kálmán, Rendes Vilmos és Guttmann József építészekkel kötötte meg a szerződést.

Az első csákányütés

1899 július elsején csendült fel, amikor a Bazár-szoros odvas házait kezdték bontani.

A színház alapozását

1899 július 27-én kezdték meg és a színház egy esztendő alatt felépült a váradi polgárok áldozatából. Csodálatos boldogsága volt ez a váradi embernek, boldogsága és büszkesége.

Az első próba

emléke is feliobog ezen a napon. Október első napjaiban gyülekeztek először a társulat tagjai a színpadon. Régi kedves ismerősök és új emberek: urak és hölgyek. Híres színészek és kezdők. Köztük Erdélyi Miklós a feleségével, Madas Pista, a még élők közül Szarvasi Soma, Dési Alfréd. A színpadon izgatottan csoportosultak, s akkor Sággy Zsiga ügyelő a sugólyuk elé lépett:

—Akiknek a nevét olvasom szíveskedjenek jelentkezni.

Következtek a nevek. A nők jelen helyett igennel feleltek. Persze, a nőknél nem nagy sor egy igen.

Somogyi direktor üdvözlő beszéde után Hoványi Géza köszöntötte még a színészeket. Aztán megkezdtek egy Pailleron darabból a próbát...

Este 7 órakor diszeloadás

volt a színházban, mely felejtethetetlenül szép festői képet nyújtott. Az ünnepi nyitány után Paulayné Adorján Berta prologust szavalt, azután Váradi Antal alkalmi elő-

át adták az Új oltárt, melynek meplői voltak: Könyves Jenő, Sággy Zsigmond, Bogár János, Gáthy Kálmán, Ujváry Antal, Dési Alfréd, Szohner Olga, Bara Jolán, E. Kovács Mariska. Ezután a Hunyadi László opera következett. A szereplők: Kalmár József, Balláné Cs. Irén, Perényi József, Lányi Edit, Pintér Imre, Forrai Ferike, Rákosi Gáspár, Bogár János.

Este diszvacsoara a Sasban, az ujságírók és színészek külön lakomán ünnepeltek.

Meg kell emlékeznünk itt

Somogyi Károly

igazgatóról. A régi, lelkes idealisták közé tartozott, akiknek már nyoma sincs a színészetben. Antik jellem, becsületes, nemes szív, csupa emberi jószág. Művészetben konzervatív, de az új áramlatokat megértő. Győrben, Pécsen, Sopronban nagy szolgálatokat tett az elnémetesedett közönség körében a magyarságnak. Híres hősszínész volt, a legjobb vidéki Derblay. Évenként egyszer-kétszer lépett fel a Vasgyárosban és a Szegegyi ifju története című drámában, rendszerint feleségével, Nagy Juliával, aki kitűnő tragika volt. Valaha egészen fiatal korában együtt kóristáskodott az öreg Miksa

Emillel és Fürst Herminnel. Kegyeletből aztán a két kóristának élete végéig ő adott kenyeret. Somogyi mellett kiváló érdemeket szerzett a színház titkári székében Erdélyi Miklós, aki később Somogyi utóda lett.

És még valakire hálásan, megrendülten emlékeznünk ma:

Bulyovszky József

polgármesterre, akít oly nagyon-nagyon elfelejtettek. Pedig ő volt az, aki az első követ megmozdította, az első követ, amely a modern Várad alapja volt. Talár a sirját se találják.

Dr Adorján Emil

Mit mondjak?

Ma huszonöt éve, hogy vízrebo csátottuk a gyönyörű, fehér gályát. Vitorlája; a remény árboca: a műveltség, lobogója: a művészet. Lämpása a kultura messze tájaira világított, motorját nagyszerű, fiatal erők elektromossága hajtotta, minden szögét váradi polgárok ajnázó szeretet ültette bordáiba. És mikor felejthetetlen kapitányunk, Somogyi Károly kedves jó gazdánk a kormánykerékbe lépett s a bizonytalan vizen elindultunk, egyetlen, boldog, könyes sóhajásban virágzott ki a város és égbe csengő ujjongás kísérte hajónkat a messzi partok felé.

Csodálatosan szép volt az út, amelynek a magyar műveltség történet őrzi nyomait. Lelkendező üdvözlés zengett felénk mindenütt, de voltak sziklák és zátonyok, amiket hol a kapitány energiája, hol a legénység ereje, hol az utasok áldozatos készsége segített elkerülni.

Öröm volt, büszkeség volt szolgálni ezen a szentséges bárkán, amelynek árbocán oly sokszor csillogott a dicsőség aranyfénye! Gyász volt és siralom volt, amikor Somogyi Károly gloriozus vezérünk sirba hanyatlott... Akkor az én gyenge kezembe került a kormány s az utókor fogja megállapítani mint álltam meg, éveknek hosszú diadalmas során helyemet nehéz posztomon, olyankor is, amikor a hajót jéghegyek veszedelmei környezték...

De ma ünnepi dalnak kell szendülnie! Percre a parton kiköt a gálya... Aztán induljon tovább dicsőségesen, ragyogón, hódítani a műveltség és művészet nevében!...

Erdélyi Miklós

a színház volt igazgatója.

EMLÉKSOROK A SZÍNHÁZ JUBILEUMÁRA

A színház negyedszázados ünnepére emléksorokat kapunk azoktól, akik nevének a magyar kultura szolgálatában, vagy a váradi színjátszással vonatkozásban jelentősége van.

A nagyvárad színház huszonöt-éves jubileuma. En az új határokon innen állva hallgatom, dobog-e még a szíve? Mert a színészet hiába huszonötéves, hiába ötven, hiába száz és hiába ezer éves: a művészet mindig egy fiatal isten marad, a színház egyik temploma.

Üdvözlét hát innen a nagyvárad jubileumnak!

A véletlenség úgy akarta, hogy ugyanazon a napon, 1925 október 15-én, itt Budapesten megünnepelik ötvenedik forduló napját annak, hogy a Népszínház megnyílt. És mert én voltam ennek a színháznak első igazgatója, nekem jutott a megbízás, hogy az ötvenedik fordulón az ünnepi előadást valamely beszéddel vezessem be.

En hát beszélni fogok ötven év előtti dolgokról. De a míg a pesti közönséghez szólok, gondolataim el fognak kalandozni Nagyváradra, a nagyvárad ünnepelőkhez is. Mert furcsa különbség van a két jubileum között. Az a népszínház, ugyanis, amelyet mi itt jubilálunk, voltaképpen már nincsen meg. Csak a falai állanak, mint ház megvan, mint intézmény megszűnt. Az a lélek, az az idealizmus, amely ötven évvel ezelőtt létrehozta, az ma gazdátlanul bolyong a világban. És betér egyszer ide, egyszer amoda, a hol a muzsáknak áldoznak. És ez a lélek jubilál ma Önökkel Nagyváradon, mert a nagyvárad ház áll és minthogy alapjai a szívekben vannak lerakva, áll szilárdan, magasztos és nagy hivatása szolgálatában és állani fog, ameddig a nagyvárad szívek dobognak. A népszínház kiűzött lelke pedig bujdosik templomról-templomra, ahol a génusznek örökmécsét égetnek s egykor diadalmasan fog visszatérni ősi hajlékába, eredeti tanyájára, családi hajlékába, hogy hirdesse az ígét, hirdesse a jókedvet, az izlést és műveltséget a népnek.

Budapest, okt. 15.

Rákosi Jenő.

Kedves Szerkesztő Úr!

Figyelmét megköszönve, szívesen teljesítem kérését, annyival inkább, mivel csak fél-kétféleképpen vagyok távol Önöktől,

szívem és gondolataim mindig itt vannak.

Meleg szeretettel gondolok vissza arra a több évtizedet meghaladó tevékenységre, arra a nagy buzgalom- és áldozatkésztségre — melyet Nagyvárad polgárai — az állandó színház megvalósítása érdekében kifejtettek.

Most Thalia temploma megnyitása huszonöt éves évfordulóján, kívánom, hogy ezen kulturintézmény, viruljon és erősödjék; s mint a nagyvárad színházi bizottságnak három évtizedet meghaladó időn át volt elnöke, zárom soraimat:

Budapest, október.

Szívélyes üdvözléssel:

Dr. Hoványi Géza.

a színházi bizottság volt elnöke.

Huszonöt év alatt Nagyvárad város közsínházában annyi művészlelek, annyi nemes szívet dobogtatott meg, s buzdított az emberi élet szebb szavainak keresésére! Míg ily nemes hivatást teljesít, méltó, hogy e színház újabb negyedszázadokat érjen meg.

Dr. Karácsonyi János.

— Ott állottam a váradi közsínház bölcsőjénél, kétszeres örömmel üdvözlöm tehát most, amikor életének ilyen nevezetes fordulópontjához érve azt megünnepeli. Kívánom, hogy a színház mindig az általános emberi kultura szolgálatában álljon és igyekezzék méltón megfelelni annak a magas feladatnak, amelyet az idők és a körülmények rároznak.

Sulyok István.

— Huszonöt éves évfordulóját ünnepli a nagyvárad színház. Huszonöt év egy emberi életben sem sok, épületre, intézményre vonatkoztatva meg már éppen fiatalságot jelent. A mi színházunk születésnapján hát nem kell olyan jókívánsá-

gokat mondanom, melyek sokszor fájdalmasabb impresziót tesznek az emberre, mint a bucsuztatók. A mi fiatal jubilánsunkra elég, ha mosolygó reménységgel nézek és gondolatban megköszönöm neki, hogy szép, hogy fiatal, hogy örömeinkre lett és hogy nem kell tőle a félgyszáz előérzetével bucsuzkodnunk. Erősek a pillérei: megtartják. Biztosak a boltozatai: megvédik. És világos falairól menekülnie kell a közöny árnyékának és minden borulatnak.

Pálffy-Gulácsy Irén.

Láttuk délibábnak a függönyön tül tájakat, héroszoknak a kulisszák mögött ágáló férfiakat s isten-nőknek a nőket a szuffiták alatt. És biggyedt ajakkal hányszor ítéltünk cinikusan, komiszul a színház fölött! Mikor szerettük jobban az illúziók és kiábrándulások huszonöt éves csodávarát: a rajongás forró perceiben vagy a kritika hideg óráiban?

Tabéry Géza.

Huszonöt évvel ezelőtt, amikor a váradi színházat megnyitották, külföldi tanulmányaim utolsó hónapjait töltöttem Párisba. Ha itthon lehettem volna, azt a feliratot ajánlottam volna a színház homlokára, mint egy magyar írótól olvastam valamikor:

Csak az marad meg,

Ami fejlődik,

Csak az lehet régi,

Ami mindig új.

A mi színházunk negyedszázados jubileuma örvendetes bizonyosság rá, hogy ennek a motónak becsületesen eleget tett. Csak úgy maradhatott meg,

Nagy reményekkel jöttem el Kolozsvárról a nagyvárad színház élére, hol két kiváló igazgatónak, Somogyi Károlynak és Erdélyi Miklósnak az örökébe léptem. A háború és az azt követő évek nagyon erőltették a színtársulatok nívóját, ennél fogva hatalmas munka várt reám. Minden erőmmel azon voltam, hogy az elmúlt évek dicsőségét fokozzam. Ebben merült ki nap-nap utáni ténykedésem. Hogy ezt elértem-e, nem én vagyok hivatva megítélni. E mai évfordulón csak annak örülök, hogy én is részt vettem a nagyvárad színház életében e negyedszázad év alatt munkásságommal.

Parlagi Lajos,

a színház volt igazgatója.

A nagyvárad közsínház huszonöt éves, művészlekekben gazdag évfordulóján őszinte csodálattal és elismeréssel adózunk Somogyi Károly emlékének, Erdélyi Miklósnak és Parlagi Lajosnak, akik e város közönségének áldozatkésztségével olyan munkát végeztek, amely előtt

minden kulturemben levett kalappal áll.

Az elmúlt huszonöt év alatt a magyar színészet legragyogóbb csillagai adtak fényt és értékeket a váradi színháznak és olyan mulat teremtettek, amelyre Nagyvárad városa büszke lehet minden

időkön át.

Leghőbb vágyam az volna, hogy a régi nívót hozzam vissza, hogy így hű maradhassak elődeim áldozatos munkájával megteremtett tradíciókhoz.

Gróf László

a színház jelenlegi igazgatója.

Károlyi Mihály gyermekei egy sajtópörben

...Akiiket negyediziglen büntettek az apa vétkeiért...

Budapesti tudósítónk távirata: A pesti Népszavában néhány hónappal ezelőtt egy cikk jelent meg, ezen a címen: Ádám és Éva. Strém Lőrinc, újságíró Károlyi Mihály vagyonekobbási perének leírásával után írta a cikket, amelyben főleg Károlyi Mihály gyermekeivel foglalkozott. Büntetett feldicsérése címén az ügyész megvádolta Strémet, de a törvényszék felmentette, azzal az indoklással, hogy

a cikkíró Károlyi Mihály gyermekeivel foglalkozott.

akiket a cikk szerint a vagyonekobbás mélyen sújtott. A Tábla helybenhagyta a felmentő ítéletet, a Kuria azonban a főügyész semmiségi panaszára folytán megsemmisítette a Tábla ítéletét és a Táblát új eljárásra utasította: szerezze be a Károlyi-féle vagyonekobbási per iratait, mert enélkül a Táblának nincs módjában megállapítani hogy

valóban bűnös volt-e Károlyi Mihály vagy sem.

Tegnap tárgyalta újból a pesti ítélőtábla. A Kuria utasítása szerint beszerezték a periratokat és az iratok ismertetése után Kéhler főügyész helyettes a törvényszék felmentő ítéletének megváltoztatását kérte, mert szerinte

a cikk dicsőítményt zeng a vagyonekobbási perben vétkeinek nyilvánított gróf Károlyi Mihályról.

Strém védője, dr. Vámbéry Rustem védőbeszédében rámutatott arra, hogy a cikk tartalma szempontjából

közömbös, hogy Károlyi Mihályt a vagyonekobbási per ítélete bűnösnek nyilvánította-e vagy sem, mert a cikkben a gyermekekről van szó, akiket a vagyonekobbási per az ótestamentum moráljával negyedik iziglen büntette az apa bűneiért. A krisztusi moral álláspontjára kell helyezkedni. Károlyit polgári perben mondták ki bűnösnek, ez a polgári per azonban büntetőjogilag légüres térben folyt le.

Amint az ugynevezett hazafias felbuzdulásban elkövetett cselekmények tetteseinek feldicsérése miatt sem indult meg büntető eljárás, mert amnesztiában részesültek, ugyanúgy nem indítottak eljárást gróf Károlyi Mihály ellen sem. Miért nem indítottak Károlyi ellen eljárást, ha bűnösnek találják?

Károlyi ellen csak a nemzetgyűlés járhatott volna el, mert miniszterelnök volt,

a nemzetgyűlés pedig annak ellenére, hogy a többség soraiban megfelelő számmal ülnek Károlyi-párti főispánok, mégis egész bizonyosan eljárást indított volna gróf Károlyi Mihály ellen, ha a kormány erre felkérte volna.

Egyőrai tanácskozás után hirdette ki a királyi ítélőtábla ítéletét a tanácselnök. Eszerint

a királyi ítélőtábla helybenhagyja a törvényszék felmentő ítéletét.

A táblai ítélet indoklása szerint a cikk Károlyi Mihálynak nem azokat a tetteit dicséri, amelyek miatt vagyonát elkobozták, tehát a cikkíró nem dicséri fel a büntetett.

A főügyész semmiségi panaszszal élt a kuriához.

Szövetségre léptek a magyar ébredők Cuza Ianárral

A megállapodások részletei Eckhardt Tibor szenzációs nyilatkozata

— Budapesti tudósítónk távirata —

Cuza professzor titokzatos budapesti látogatására váratlanul fény derült. Az Esti Kurir leleplezésének hatása alatt végre megszólal Eckhardt Tibor, a magyar ébredőmozgalom vezére. Kijelenti, hogy Cuza professzor bukaresti nyilatkozatai mindenben megfelelnek a tényeknek.

— Tulzott volna ugyan kongresszusról beszélni — mondja Eckhardt — de igenis folytattam privát jellegű megbeszélések egyfelől az antibolsevizmusról, másfelől a zsidóság tulsúlyával szembeni defenziváról. Cuzával magam is tárgyaltam!

— A nemzetközi jelleg mellett bizonyít, hogy a tanácskozáson külföldiek is megjelentek.

Megszólal az ügyben a Szózat, az antiszemita orgánuma is és megállapítja, hogy a budapesti

antiszemita összefogásban három ország képviselői vettek részt és megállapodásaikat írásba foglalták.

Román részről Cuza, Sumuleanu és Motza román ifjúsági vezér, osztrák részről Schager báró volt kabinetirodai főnök, Teuffel, Traun, báró Winnersperg és Körber bécsi ifjúsági vezér, magyar részről Eckhardt Tibor írta alá a megállapodást.

Az Ébredő Magyarok egyesületének igazgatósága a megállapodásokat elfogadta és elhatározta az együttműködést Románia és Ausztria antiszemita és

A váradi román nemzeti párt bizalmas értekezlete

Zárt ajtók mögött a legszigorúbban bizalmasnak jelzett értekezletet tartott ma délelőtt a biharmegyei és nagyváradai román nemzeti párt választmánya. Állítólag a megyei és községi választásokról folyik a megbeszélés. L. a z a r Aurél dr, aki a Kereskedelmi Csarnokban tartott értekezleten elnökölt, az ottjárt újságíróknak nem engedte meg, hogy a terembe lépjenek, de kilátásba helyezte, hogy az értekezlet eredményéről kommunikét fog kiadni.

érdekében küzdelmet indítanak.

Felhívással fordulnak a világ minden egyeteméhez a numerus clausus érdekében.

Szombaton ülnek össze a Rimanóczy-bérlet felülbizsgálói

A Rimanóczy-bérlet szerződésének revíziója a közeli napokban végre megtörténik. A választott bíróság, amelynek elnöke P. o p György dr. közigazgató, ma délelőtt azzal a beadvánnyal fordult a polgármesteri hivatalhoz, hogy az ügyre vonatkozó összes aktákat küldjék meg hozzá tanulmányozás végett. A választott bíróság, amelynek jegyzője Soós István aljegyző, értesülésünk szerint szombaton délután ül össze.

Nagyvárad úrfolyamok

Magyar korona	343 —	áru	340 pénz
Dollár	207 —	"	206 —
Cseh korona	616	"	614
Poljaci frank	4020	"	4015
Osztrák schilling	2930	"	2920
Francia frank	955	"	950
Angol font	1012	"	1008
Lira	830	"	825

A mai zürichi nyitás

BUKARESTI 250—

BERLIN	12345	PARIS	2345—
NEW-YORK	51875	PRAGA	1535—
LONDON	251050	B. PEST	7260
BECS	7315—		

Hírek Románia és Oroszország megécgyezéséről

Kelet-európa békéjét biztosítja a szerződés

— Az Esti Lap eredeti távirata —

Ugyanabban az időben, mikor a locarno-i konferencia véglegesen rendezte Németország viszonyát a többi nagyhatalmakhoz, szenzációs hírek számolnak be arról, hogy

Románia és Oroszország között is létrejött a biztonsági paktum.

A Rador távirati iroda közli ezt a nagyjelentőségű hírt, amely a békekötés óta kétségtelenül legnagyobb eseménye az új Romániának.

A távirat arról számol be, hogy Duca külügyminiszter elfogadta a szovjetkormány proposícióját, amely minden garanciát biztosít Románia részére kölcsönös meg nem támadás esetén.

A távirat arról is beszámol, hogy ez az új garanciális paktum, mely Kelet-európa békéjének biztosítója Csicserin varsoi látogatása alkalmával jött létre, ideiglenes megállapodás formájában és legközelebb

vegyes bizottság fog összehívni, hogy a két ország közötti hivatalos konferencia helyét és időpontját kölcsönösen megállapítsák.

Ha ez a hír igaz, egy lidércnyomástól szabadul meg az egész kelet-európa. Az a feszült atmoszféra, melyet Oroszország Románia

számára teremtett, egyszerre mintegy varázsütésre megszűnne és az igazi konszolidáció munkája kezdetét vehetné.

Hivatalos körökben egyelőre fenntartással fogadják ezt a hírt, habár a Rador közlött hírt értesülései általában megbízhatók. Legfeljebb a megállapodás még eddig ismeretlen részletei izgatják mindkét ország közvéleményét.

Biharmegye gabonaellátása a minisztertanács elvon

Ötvenmillió kölcsönből enyhítettek az inséget

Bukarestből jelenti a Rador: Tegnap este öt órakor minisztertanács volt Bratianu Jonel miniszterelnök elnöklésével. Az első tárgy Románia angol adósságának rendezése volt. A pénzügyminiszter beszámolt Titulescu londoni követ tárgyalásainak mai stadiumáról és kijelentette, hogy minden remény megvan a kedvező megoldásra.

Duca külügyminiszter bejelentette, hogy a lengyel képviselők egy csoportja a közeli napokban Bukarestbe érkezik. A minisztertanács megtette az intézkedést az ünnepélyes fogadtatásra.

Inculetz miniszter beszámolt Besszarabíja élelmezési viszonyairól és a kormány által kiutalt tengeri

és vetőmag mikénti elosztásáról.

A kormány által kiutalt 1200 vagon vetőmagból 900 vagon már rendeltetési helyére érkezett, 300 vagon pedig utban van, amely Beszarábia szükségletét fedezi. A küldött vetőmag minősége ellen panasz sehol sem fordult elő. Az élelmezési miniszter bejelentette, hogy Jassi, Vaslui, Tutova, Fagaras, Szilagy és Kolozsmegyék, valamint a rendkívül súlyos károkat szenvedett határmenti Biharmegye részére háromszáz vagon buza került kiosztásra. Az egész akciót a Banca Nationala kétszázmillió lejes fedezetéből a Cassa Depuneri által, a népbankoknak adott ötven millió lei kölcsön útján vitték keresztül.

Chirulescu közmunkaügyi miniszter expozéja után a minisztertanács még hatvan millió lei hitelt szavazott meg az élelmezési akció fedezetéül.

HIREK

* Kinevezés a váradai jogakadémiára. A közoktatásügyi miniszter dr. Victor Cade-re a nagyváradai jogakadémiára a magánjog tanárául kinevezte.

* A váradai olcsó házépítő akció résztvevői ma, szerdán délután 4 órakor a városházán nagygyűlést tartanak, amelyen mindenkit szívesen látnak.

* Csak a sertéshús és a barnakenyér lett drágább. A nagy árelnörző bizottság Regman Miklós dr. projektus elnöklésével a hús, a liszt, a kenyér és más élelmiszerek új árának megállapításával foglalkozott. A bizottság többsége annak dacára, hogy az érdekeltek élénken próbálták védeni árfelemelési kérelmüket, csak részben teljesítette az óhaját és az árak néhány cikktől eltekintve továbbra is a régié maradtak. Így helyt adott a bizottság a pékek oly irányu kérésének, hogy a félbarna kenyér árát 12 leiről 13-ra emeljék, de viszont a többi kenyér és lisztárak felemelését a bizottság elutasította. Hasonlóan ellenezte a nagy bizottság a husarak felemelését és csupán a sertéshusnál engedélyezték 46 leiről 48-ra és a zsirnál 68 leiről 70 leire való emelést. A tej árát viszont 7 leiről 6 leire szállította le a bizottság. Az éttermesek áremelési kérelmét a bizottság elutasította.

Hallatlan olcsó áru
csipkék és selyem-
zsimorok érkeztek a
Lux áruházba
Vlahuta (Szent János)-u. 1

* MODERNE WELT a legkedveltebb szépirodalmi folyóirat. Általános feltűnést kelt a művészeti-, szépirodalmi- sport és divatrovataival. Előfizetéseket felvesz a Hegedűs Hírlap-iroda.

Rövid, kitűnő hangu
ZONGORA
35 ezer leierért
STERNBERG-nél

Olcsó őszi vásár!

1 méter I. tenis flanel	Lei	39
1 " I. barchet	"	55
1 " francia flanel	"	69
1 " gyapju szövet	"	179
1 " ruhabársony (minden színben)	"	115
1 " mosó selyem	"	169
1 " I. mosott schiffon	"	35

Olcsó őszi vásár!

Szövetek, selymek, marokenok,
kabát plüschök
szőnyegek, linoleumok, bútör-
szövetek stb. a legolcsóbb árak-
ban szerezhetők be

„AU PRINTEMPS“
(volt (MISSIR) cégnél.)

* Felhívás a zsidó választó polgárokhoz. A zsidóságra nézve nagyon jelentős, hogy a külszöbön álló községi választások alkalmával szavazataik gyakorlásával olyanokat juttassanak be a városi tanácsba, kik a jogos zsidó érdekeket megfelelően képviselni fogják. Eppen azért mindenki tartsa kötelességének, hogy a választói névjegyzéket folyó hó 17-ig megtekintse és ha abból kimaradt volna, jogorvoslattal éljen ellene. Szervezetünk készséggel támogat mindenkit ebben a törekvésében, szükséges azonban, hogy a következő adatokat közölje velünk: név, foglalkozás, születési év, lakcím és állampolgársági szám. Iródkban Mihailu Viteazul — (Nagypiac-tér) 2. sz. alatt naponta délelőtt 10—12-ig készséggel állunk polgártársaink rendelkezésére. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség „Mizrachi“ központja, Nagyvárad.

* Razzia. Tegnap este Ghisoiu inspektor utasítására az összes kerületekben razziaát rendeztek. A razzia során mindössze néhány előállítás történt. Ez a körülmény mindenestre megnyugtató a város közbiztonsága szempontjából.

* Munkásemlőadás a színházban. A munkásműködvelő gárda ismét tanubizonyoságot tesz gazi művészi felkészültségéről, midőn Ibsen gyönyörűen felpitett 3 felvonásos drámáját hozza színre. E hó 25-én d. e. 10-rai kezdettel a Népgyűlöli keül előadásra. Jegyek az új Munkás-Otthonban kaphatók.

Orlási választék

divatmellényekben
CHIC-áruházban.

* Őszi és téli angol szövet újdonságok megérkeztek Szalay férfiszabóhoz. Ciorogariu-utca 9.

* Orvosi hír. Dr. German Victor a kolozsvári egyetemi röntgenintézet volt első tanársegédje. Röntgenlaboratóriumát — berendezve felületes és mély terápiára is — str. Nic. Zsiga (Lukács Gy.-u.) 4. sz. alatt megnyitotta. Rendelés 12—1 és 3—5 óra között.

* Francia, angol, amerikai, német előkelő hölgyek Prima Ambra kölnivízét használnak. Csak az Angyal drogériában kapható

Leszállított árak!

Belületes-, uhorkás üveget mivel a szezon mulik, minden árbán kiárusítjuk!

Tábla-ablak üveget

asztalosoknak, építészeknek nagyon olcsón, kartelenkivüli árakban szállítunk

Kereskedőknek lámpát, lámpást, csöveket kivételes árakban

Eladás nagyban, kicsinyben

Fraji KOMLÓS Testvérek

Oradea-Mare-Nagyvárad
Jorga Miklós (Zöldfa)-u. 13.
Üveg, porcellán, köedény gyári raktár

Telefon 3-72.

* Agi krém arcfoltokat eltiintet.

Ebédülő szőnyeg

Argaman
sürgősen eladó
STERNBERGNEL

Feltűnően előnyös bevásárlási forrás nagyban és kicsinyben

textil árukban

TREITEL HERMANN

Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 14.

80 leierért

alakítsa át
női ülkealapját a

KLEIN SIMON

cégnél Ferdinand király (Rákóczi)-ut 5. Park-szállodaépület
a legdivatosabb bécsi és párisi formákra 24 óra alatt 1896

Ertesítés!

Külföldi szakiskolákban folytatott tanulmányutamról hazaérkeztem és teljesen újjászerveztet

Gyermekdival - szalonmal

Horváth Lucia urnő fehérműi salonjával társulva, Str. Rimnóczy 13. a. megnyitottam. Salonomban elvállalom mindenféle leány és fiú coniectio, valamint teljes bábé-kelengye készítését legmodernebb szabásban és elsőrangú munkát nyújtva.

Mosse hirdetés 2005 Tisztelettel
Flegmann Gézáné

MEGNYILT
ujonnan a

8981

Lefkovits Herman
Rekord kalapgyár

cipő, kalap, fehérműi-üzlete
Str. Nic. Iorga (v. Zöldfa-utca)
Komlós-ház

Szolid kiszolgálás. Olcsó árak.

Nógrádi József

angol és francia uriszabó
Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 10. Kizárólag
csak angol anyagból
dolgozik.

H. G. Wells: Az időgép 120—3

Szőrmecárunk óriási választékban MASITS
feltűnő olcsó árban

szücsüzletében
Vlahuta (Sz. János-U.) 2.

SZÜLETETT BÜNÖSÖK VAGYUNK...

Miért nem árulnak integral fényképeket?

Szerkesztő ur, tegnap nagyon kétségbe voltam esve, de ma kissé megvigasztalódtam.

— Miért volt kétségbeesve?
— Tetszik tudni én nagyon ritkán nézek tükörbe, fogalmam sincs arról, milyen az ábrázatom. Néha voltak gyöngye pillanataim, amikor szépnék gondoltam magamat...

— Az ember sohasem ismeri saját magát.

— Tegnap azután elhoztam a fényképészről arcképet, amelyet a személyazonossági igazolvány miatt csináltattam. Mondhatom, halálosan kétségbeestem.

— No azért nincs oka kétségbeesni. — Utóvégre nem lehet mindenki Dorian Gray.

— Nem is azért. Csak egy kicsit részletesebben megvizsgáltam magamat és rájöttem, hogy a hajam sűrű és göndör, fejem kerek, szemeim ferdék, koponyám kicsiny, homlokom hátulapuló, füleim nagyok és elállóak, orrom vastag és széles, az állkap-
csem erősen fejlett.

— Nos, mi van ebben?
— Tessék csak elolvasni Finkey művét a Magyar Büntetőjog tankönyvét. A 135. oldalon megtalálja a választ.

— Micsoda választ?
— Lombroso elméletét. A Uomo delinquente ezekből a külső testi jelenségekből kétségtelenül következtet a született bűnösre (reo nato), még akkor is, ha eddig bűncselekményt nem is követett el. Az igazi bűnügyi szakértő a személy-leírás alapján lelkiismeretfurdalás nélkül letartóztathat.

— No ez már mégis túlzás?
— Miért? Hiszen rendőrségi személyazonossági bizonyítvány számára kellett a fénykép. Mit tudom én, hátha akad véletlenül a rendőrségen egy bűnügyi szakértő, aki Lombrosót is olvasta?

— Ettől ne féljen.
— Most már nem is félek. Mert időközben találkoztam egy barátommal.

— És az megvizsgálta?
— Dehogyan. Megmutatta a saját fényképét. Becsületeszavamra az összetévesztésig hasonlított az enyémhez. Sőt többet mondok. Az ő fényképében inkább reám lehetett ismerni, mint ő rá.

— Hát hasonlít a barátja Önhöz?
— Dehogyan. Egészen más arcbérendezése van. De a fényképe az a megszólalásig hasonlított.

— Na hiszen ezek az igazolványi fényképek...

— Né tessék őket kritizálni. Nagyszerűek. Legalább a mi kísérletünk pompásan sikerült.

— Micsoda kísérlet?
— Kicsérlettük az arcképeket. Az én személyazonossági bizonyítványomon a barátom arcképe van. Az övé az enyém. A tisztviselő urnak esze ágába se jutott kételkedni.

— De a személyleírásban mégis csak van különbség?

— Éppen ez az érdekes szerkesztő ur. Nincs. Még a kifejezések is teljesen egyformák a két bizonyítványon.

— Hogyan?
— Mindjárt elmondom. Mindkét bizonyítvány így szól:

Talia: mijlocie.
Parul: blond.
Fruntea: normala.
Spancenile: blonde.
Ochii: Albastri.

Nasul: normale.

Gure: normale.

Barba: rasa.

Fata: ovale.

Tenul: alb.

— Tetszik érteni?

— Nem egészen.

— Mindkettőnk magassága közepeszerű. Pedig én 155 centiméter vagyok, a barátom 160. Mindkettőnk haja szőke, csak hogy én gesztenyeszínű vagyok, ő vörhenyeses Homlokunk rendes, szemöldökünk szőke; pedig az enyém majdnem fehér, az övé vöröses. Orrunk számunk rendes, bajuszunk borotvált. Arcunk ovális (kié nem az?) arc-színünk fehér. Hát nemcsak a fényképeink hasonlít, hanem a személy-leírásunk is.

— Mi következik ebből?

— Sok érdekes dolog. Elgondoltam magamban, milyen jó tréfa volna, ha engem köröznének és a

barátomat fognák el — saját fényképem és személyleírásom miatt az ő személyazonossági bizonyítványa alapján. De azután praktikusabb dolog jutott eszembe.

— Micsoda?

— A közönséget meg kellene ki-mélni attól, hogy a fényképészhez szaladgáljon. Miután ugyanis minden fénykép egyforma, a rendőrség maga árúna egységes, integral arcképeket. Legfeljebb két-három típust kellene csinálnia. Mindenki vásárolna husz leírt egy olyan típust, amely izlésének megfelel. Ezt ragasztanák azután a személyazonossági bizonyítványa. Később gondolkodtam még a dolgon és egy filozófiai megállapításra jutottam.

— Milyen megállapításra?

— A rendőrség a fényképek alapján ítél. A fényképek egyformák. A fényképek szerint mindenki született bűnös. Ennélfogva mindenkit rendőrségi nyilvántartásba kell venni. Én így végre megértetem: ezért van szüksége mindenkinek a személyazonossági bizonyítványra...

— drb.

Az udvarmester öngyilkos lett...

Bakacs József tragédiája

ban senki sem sejtett semmit. Tíz óra tájban jött haza Bakacsné megrakott kosarakkal a piacról. A törekeny asszony fiatal teremtés a konyhában megpihent kissé és Topa Imrénével, akivel egy fedél alatt lakik, elbeszélgetett. Majd föl-kelt helyéről és megindult a szoba felé,

az ajtóban aztán éles sikollyal torpant meg.

Topáné és a szomszédok erre berohantak a szobába. Ott hevert átlőtt fejjel véreben az öreg Bakacs. Mellette Browningja. Az éjjeli szekrényen egy szelet papiros, rajta néhány sor:

Édes feleségem. Bocsáss meg. Nem tehettem másként. A viszontlátásig mindig hűséges férjed.

A szerencsétlen asszony, az öngyilkos felesége, kétségbeesetten szaladt a szomszédokhoz. Időközben kiérkezett a rendőri bizottság is, amely

A pesti főrabbi Saljapin ellen prédikált a dohány-utcai zsinagógában

„... 3000 dollár egy este, amikor ezren és ezren nyomorognak...”

— Budapesti tudósítók távirata —

Budapest híre terjedt, hogy Fischer Gyula főrabbi a dohányutcai zsinagógában ki-prédikálta Saljapint, a világhírű orosz operaénekest, aki tudvaleg tegnap este lépett fel a Városi Színházban. A híresztelés szerint

a főrabbi felszólította a templomban összegyűlt híveket, hogy ne menjenek el Saljapin hangversenyére.

Az újságíróknak, akik felke-

azonban már csak a véres esemény jegyzőkönyvébe foglalására szorítkozhatott.

Az Esti Lap munkatársa kintjárt a szomorú házban. Topa Imréné, az öngyilkosság idején a házban tartózkodott.

— A szegény ember, — mondja többek között az asszony — kis fiammal játszadozott, majd a szobába ment. Nem sokkal később két tompa dörrenést hallottam, de azt gondoltam, hogy a szomszéd-ban lakó fegyverműves próbálja pisztolyát, ügyet se vettem a dologra.

Bakacs Józsefné

elcsukló zokogás közben be-szél:

— Nem is sejtem, miért követte el szegény uram a tettét. Most lesz két éve, hogy megesküdtünk. A legjobb egyetértésben éltünk. Este és még a szerencsétlenség reggelén is nyugodtan elbeszélgettünk. Hogy kért, hogy igyekezzek haza a piacról. Nem szeretett egyedül maradni.

A szerencsétlen özvegytől leányához: Tarján Istvánnéhoz gróf Széchenyi Miklós volt főkertészének feleségéhez slet-tünk.

A váratlan csapástól végső-kig megtört uriaszony csak nagynehezen szedi össze gondolatait:

— Nem tudom miért, nem tudom, mi lehetett az oka? Nagyon szeretett bennünket. Anyagi gondjai nem voltak. A legjobb viszonyok között élt és nem volt semmi különös igénye. Nem érdekelt semmi, a családjának szentelte életét. Az öngyilkosság után zsebében is levelet találtunk, amelyben tőlem és testvéreimtől kér bocsá-natot. „Édes gyermekeim — így szól a levél — bocsátsatok meg, de nem bírom tovább az életet...” Harminkét eszten-dőn keresztül szolgálta hűségesen a megboldogult kegyelmes püspök urat és mióta a püspök meghalt, soha nem mosolygott.

Bakacs József temetése ma délután 5 órakor lesz a Szőlő-telep-utca 6 szám alatti gyász-házból.

resték, Fischer főrabbi a kö-vetkezőket mondta:

— Korunk komolytalanságá-ról beszéltem szombaton dél-előtt a harmadik maszkirnál. — Arról tartottam prédikációt, hogy komolytalanságot látunk a vallás terén, ahol jelszavakat hangoztatnak a vallás igazi lé-nyege és szelleme helyett, ko-molytalan a társadalmi élet is, általában, sajnos, komolytalan-ságot kell látnunk az élet min-den vonatkozásában. Erről be-szélttem, mint korunknak szo-moru tünetéről, s közben való-

ban megemlékeztem Saljapin föllépéséről.

— Azt mondtam prédikáciomban, hogy én szeretem a művészetet, élvezni tudom a zeneművészetet, képzőművészetet, színművészetet, mondtam a hűveimnek, hogy ők is élvezzék a művészeteket, de megjegyzem, hogy korunk komolytalanságának tartom, hogy valakinek, akit az Isten akár milyen gyönyörű orgánussal is áldott meg, háromezer dollárt, tehát körülbelül kétszázmillió koronát fizessenek egy föllépéséért.

Háromezer dollár egy este akkor, amikor az emberek ezrei és ezrei nyomorognak, amikor az inasok, özvegyek, árvák, munkátlanok nincsenek betevő falatjuk.

— Amikor a hajléktalanok nem tudják, hogy hol ébrednek fel holnap és lesz-e egy darab kenyérük! Felszólítottam a hűveimet, hogy ne menjenek el Saljapin estélyére.

— Háromezer dollár? Olcsóbban nem adja Saljapin! — fejezte be az interjút a méltatlankodó főrabbi.

Egy magyar tanító nyomorban

A szerkesztőségbe a napi postával érkezik egy levél. Intelligens írás, a grafológus talán azt is ki tudná deríteni, hogy aki írta, nemcsak értelmes ember, de tragikus életű is. Amikor minden grafológia nélkül is meg tudjuk a levélből, hogy Puskás Jenő csakugyan sorsüldözött ember, aki méltó arra a segítségre, amit levelében végső kétségbeeséssel az újságtól kér. Állami főtanító: bukovinai csángók oktatója volt, de jött a végzet, a katasztrófa: kenyerevesztés, beteg került a nagyvárad központi kórházba...

A kórház belgyógyászati osztályán, az elmeosztály épületének jobbszárnyán a 9-es számú betegszobában látogattam meg a beteg bukovinai tanítót. Intelligens arcú, negyven éves férfi ül az egyik ágy szélén. Fölfigyelt, aztán érdeklődve vár. A szeme boldogan fölcsillan, amikor megtudja, miért keresem. Kérésre valóban megrendítően beszélt el szerencsétlen sorsát:

— Fiatal tanító koromban Kassáról mentem ki Bukovinába azzal a szent tudattal, hogy hivatást teljesítek a csángók között. Andrásfalván, azután Józseffalván tizenkét esztendőig tanítottam. Miután Bukovina Ausztriához tartozott, osztrák állami tanítóként működtem, majd az impérium át-

vételét óta természetesen a román állam alkalmazott. Történt azonban, hogy tavaly a vizsga idején tüdőgyulladásban fekvtem, azután újabb betegség támadt rám, mit részletezzem, elbocsátottak. Feleségem szintén tanítónő és két gyermekem a szó egész értelmében kenyer nélkül maradtak. Egy fűrészvállalatnál, az erdőben kaptam alkalmazást. A megerőltető munka következtében azonban szív működési zavaram támadtak. Éppen kapóra jött egy ajánlat, amit egy érmelléki földbirtokostól kaptam, aki házitanítónak hívott a gyermekeihez. Boldogan tettem pénzt mindent, hogy elutazhassam és amikor odaérkeztem, a földbirtokos egyszerűen közölte velem, hogy az állásomat már elfoglalták. Végzetes csapás volt ez rám nézve — ne is kérdezze, hogy jutottam Nagyváradra. Itt az utcán fogott el a rosszullét és a kórházba jutottam. Súlyos betegségemben igazán odaadással ápolnak az orvosok. De szerencsétlen családom! A boldogtalan tanító-familia éheznek. Akit az istenek gyűlölnék...

És én itt állok tehetetlenül, voltaképp java munkaerőben, lekopva, lerongyoltan, öngyilkos gondolattal mert pár nap múlva a kórházból távozzom és se munka, se kenyér, se remény, hogy családomnak kenyeret adhatok...

Azt hisszük, hogy Nagyvárad társadalmában még mindig nagyon sokan vannak, akiknek a szíve átérzi a sorcsapástól sújtott emberek szerencsétlenségét. Szeretnénk, ha az irgalmas emberek nem engednék elpusztulni rettentő nyomorúságában ezt a munkás intelligens embert: magyarul, németül, románul, szlovákul tud, érti a gépirást, könyvelést. Bármilyen állást boldogan vállal, amint levelében írja, akár boltiszolgálat is szívesen beáll. Segítsenek a családján, de mindenképp fehéreneműt, bármilyen testi ruhát kér ez a szegény ember.

b. j.

Friedmann és Hoffmann
speciális
nyak- és
üzletmegnyitók!

Rimanóczy-utca 1, Royal-épület

Uj egészségügyi üzlet!

HYGIEA
LEITNER LAJOS

Str. Nic. Iorga (Zöldfa-utca) 13.

Orvosi műszerek, sérvkötők, haskötők, gummiharisnyák, betegápolási cikkek és illatszerek nagy választékban.

Színház

HETI MŰSOR:

Kedd: Román előadás.

Szerda: Román előadás.

Csütörtök: A Nagyságos asszonyt már láttam valahol vigjáték, bemutató A bérlet. Sorozat szám 10.

Péntek: A Nagyságos asszonyt már láttam valahol vigjáték, B bérlet. Sorozat szám 11.

Szombat délután fél 4 órakor: Bizánc történelmi dráma, olcsó helyárakkal. Sorozat szám 12.

Szombat este: Májusi muzsika operett bemutató, bérletszűnetben. Sorozat szám 13.

Vasárnap délután fél 4 órakor: Bajadér operett, mérsékelt helyárakkal. Sorozat szám 14.

Vasárnap este: Román előadás. Hétfő: Májusi muzsika operett újdonság B bérlet. Sorozat szám 16.

Szerda: Magnetic drámai bemutató (a Titanic katasztrófája) bérletszűnetben. Sorozat szám 17.

— A Nagyságos asszonyt már láttam valahol, vigjáték bemutató. Fodor László rendkívül finom humorral és tökéletes írásművészetel megírt új vigjátékát, mely a fenti pompás címet viseli, csütörtökön este A bérletben mutatja be a legjobb szereposztásban a drámai együttes. Ez a rendkívül ötletes, könnyekig kacagtató vigjáték igen nagy sikert fog aratni, amiben a szereplő művészeknek is jelentős részüket lesz. A főszerepeket ugyanis Jósika Mici, H. Körösi Juci, L. Hollós Juci, Tóth Elek, Lengyel Vilmos, Darvas, Madas és Bereng játsszák. A Nagyságos asszonyt már láttam valahol pénteken B bérletben kerül színre másodszor.

— Májusi muzsika. Ez a finom cím kitűnően fejezi ki azt a poétikus hangulatot és melodikus muzsikát, mely Farkas Imre operett újdonságának legjobb sajátja. A Májusi muzsika éppen úgy, mint a Nótás kapitány közel 300 előadást ért meg Budapesten és az összes magyar színpadokon örökké emlékeztető sikert aratott, jelölve annak, hogy ez az operett szépségeiben, magyaros vonatkozásaiban vetélkedik a Nótás kapitánnyal. A Májusi muzsika nagyszerű szereposztásban kerül nálunk színre, mert a főszerepeket Bellák Aranka, T. Pogány Janka, L. Hollós Juci, Tompa Sós, Madas, Stoll és Bereng játsszák. A Májusi muzsika szombaton bérleten kívül, hétfőn A, kedden pedig B bérletben kerül színre.

— Magnetic. A Titanic hajóóriás katasztrófáját vízi színpadra Pásztor Árpád rendkívül hatásos drámájában, a Magneticben, melynek bemutató előadása szerdán este lesz színházunkban. A dráma bővelkedik a megrázó jelenetekben és teljes mezeienségében tárja fel előttünk a civilizált emberben rejlő állatot, amely a halálos veszedelmek pillanatában minden utálatosságával nyilvánosságra jut. A szenzációs dráma csaknem az egész társulat művész személyzetét foglalkoztatja, mert a második felvonás a hatalmas személyszállító gőzös szalonjában játszódik.

— Délutáni előadások. Szombat délután olcsó helyárakkal Herceg Ferenc örökbecsű drámája a Bi-

zác kerül színre Jósikával, Benes Ilonával, H. Körösi Jucival, Petróczy Alizzal, Tóth Elekkel, Lengyellel, Darvassal, Gróffal, Sossai Hetényivel, Stollal, Madassal és Berenggel a főszerepekben. — Vasárnap délután a Bajadér megy a szenzációs sikerrel bemutatkozott Gaizler Lolával, Bellák Arankával, Ocskayval, Págerrel, Sossai, Hetényivel a főszerepekben, mérsékelt helyárak mellett.

MOZI

— Éjjel 11-12 közt. Az Apolló mozgó egy izgalmas bűnügyi drámát ad, mely egy gyilkosság törvényszéki tárgyalását, a vád és védelem tanuinak felsorakozását és vallomásaikat élénk tempóban folytatja le, úgy, hogy az egész bűnügy valósággal szemünk előtt játszódik le. A bűnügy indító oka újra a szerelem, amely nemcsak a két testvért választja el egymástól, hanem az egyiket közülük apagyilkossá is teszi. S már most a törvényszéknek feladata kihámozni a valót, melyik a gyilkos a két testvér közül. Ropant izgalmas tempóban pereg le előtűnk az egymást követő cselekmény, a rendezés kitűnő, a színészek mind egytől-egyig kabinetalakítást nyújtanak. — Első sorban ki kell emelnünk Normann Kerryt, a Prater-filmből ismert fess kapitány és Claire Windsort, ezt a bájos amerikai színésznőt, akik tehetségük legjavát nyújtják.

— Pola Negri, aki kétségtelesen a világ legnagyobb filmszínésznője, játsza a főszerepet a „Cleo” című filmben, amely szerdán látható a Dorian-filmszínházban. Pola Negri ebben a filmben a pincérlánytól az elegáns hölgyig egy teljes életet és teljes karriert fut meg. A film bővelkedik az érdekesnél érdekesebb és a nézőket lekötő jelenetben. Előzőleg színre került a „Nizzai karneval” című rajzolt trükk-film. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. — Jön: „Fascination” (Egy éj varázsa), a főszerepben Mae Murray-val.

— A Dorian-filmszínház összes helyiségei központi fűtés által vannak fűtve.

Izletes házikonyha!

Berkovitsné

ארטה כשר

vendéglője

N. Iorga (Zöldfa)-u. 19
Mérsékelt árak

Harisnyák, keztyűk, fehérneműk szellőző olcsó árban BLEIER divatházban Saspassage

2500 leicért

kaphat kész HENCSEREKET a legjobb kivitelben
Kárpitos munkákat készít jutányos árban
Hermann kárpitos. Sas-passage

Az anyagiilkos a bíróság előtt megrugdalta a terhelt tanút

Pozsonyból jelentik: A pozsonyi esküdszék előtt szombaton tárgyalták Nemec Lajos bűnpörét. A fiatalember ugyanis a tavasszal meggyilkolta Kissenkőc községben édesanyját. A vádlott azzal védekezett, hogy édesanyja állandóan veszekedett vele és egyszer anyyira felingerlődött, hogy elvesztette fejét és anyját leütötte. A tanúk terheltől vallottak az anyagiilkos fiu ellen. Amikor a bíróság Zmajkovics Pál tanút hallgatta ki és ez a tanu is terheltől vallott a vádlott mérgesen felpattant és kétszer belerugott az ellene valló tanuba.

Az esküdtek marasztaló verdiktet hoztak és ennek alapján a bíróság szándékos emberölés büntette miatt tíz évi fegyházra ítélte az anyagiilkos Nemec Lajost. Amikor a z ítéletet az előők felolvasta, Nemec ordítani kezdett, majd súlyos ideg-göröcsöt kapott és összeesett.

POLITIKAI GYÜLÉS

Az Adeverul írja:

A liberális párt egyik bucaresti tagozata gyűlést tartott az Előria előcsarnokában. Egy rendező rászólt valami ácsorgó ismeretlen fiatalemberre:

— Mit keres maga köztünk?

— Mért? Nekem nem szabad keresni?

* A Carabus váradi vendéglátója. Tegnap este tartotta a bukaresti Carabus nevű színház első előadását újabb turnéja során. A társulat vezetője Tanase egyike a legötletesebb és legpompásabb humarú román művészeknek. — Együttese néhány frappáns politikai és közéleti szatírárt hozott színre harsogó kacagást keltve a zsúfolt színházban. — Különösen Bratianu Vintiláról, Mosoiu miniszterről, a CFR-ről és a nyugdíjviszonyokról irt jeleneteknek volt hangos sikere. Az előadást a színes balett és an egyszerű kórus tette változatossá, amely tánc és ének-számaival kitűnően olvadt be a prózai jelenetekbe.

* Tanulóifjúság figyelemre. Vegye meg a dr. Cherestesiu Román-Magyar szótárt, mely szótár a legjobb és egyetlen segítőeszköze a magyar tanuló ifjúságnak a román nyelv nyelvtani elsajátításához. Ára kötve 295 Lei. Iskolák részére kibocsátott szedvény ellenében kedvezményes ára Kötve 220 Lei. Kapható a Hegedüs Hírlapirodában.

Apolló mozgó

5, 7 és 9 órákor

Ma, szerdán először:

Ejjel 11-12 között

Bűnügyi dráma 7 felvonásban

Egy gyilkosság törvényszéki tárgyalása

A főszerepekben: NORMANN KERRY, a »Prater« kapitánya
CLAIRE WINDSOR

Ezt megelőzi egy két felvonásos burleszk

Jön: PAT és PATACHON Jön:

Kapott-e ultimátumot Németország

Megcáfollák azt a hírt, hogy Németország presszióval lépett be a Népszövetségbe

— Az Estilap eredeti távirata —

Locarnoból jelentik: A német kormány a nagyhatalmak egységes pressziója alatt lépett be a Népszövetségbe. A német kormány helyzete azért volt kényes, mert Moszkva irányában már lekötötte magát, most pedig kénytelen egy

olyan államcsoporthoz csatlakozni, amelyet Anglia irányít. Anglia pedig nemcsak diplomáciai, hanem szükség esetén katonai eszközökkel is érvényesíteni akarja befolyását a szovjet Unió ellen.

Skrinsky lengyel delegátus, ma udvariassági látogatást tett Luthernél, később Stresemannal folytatott hosszabb tárgyalásokat a keleti paktum irányában.

A svájci távirati iroda értesülése szerint még mindig vitás, hogy

a garanciális paktum jogerős lesz-e? Azzal, hogy Németország belépett a Népszövetségbe, a problémák komplexumának egész tömege tisztázódott ugyan, azonban maradtak még elintézetlen kérdések, amelyeket a tanácskozások vége felé újból meg kell tárgyalni.

Berlinből táviratozzák: Kentner államtitkár ma este Berlinbe érkezett. Holnap kihallgatáson jelenkezik Hindenburgnál és azonnal visszautazik Locarnoba.

Az államtitkár utazásával felmerült azokat a híreszteléseket, hogy a tárgyalások újból holt pontra jutottak, vagy, hogy a német kormányhoz ultimátumot intéztek és ezzel kényszerítették a határozatok elfogadására, minden oldalról erősen megcáfollják.

Egy elmebeteg izgalmas jelenetei egy váradi bankban

Illés próféta átutalást vár ...

Néhány nap óta egy szerencsétlen ember tartja izgalomban a váradi korzó közönségét. Ismert és jómódú család tagja ez a jólöltözött szakállas férfiú, aki hol itt, hol ott tűnik fel s izgatott hangú szónoklatokat intéz az utca népéhez, majd valamelyik kávéházban jelenik meg és a cigánymuzsika ütemeire táncot lejt.

Az emberek félve kerülnek az egyébként veszélytelen beteget, aki révedező tekintettel, de véget nem érő mosollyal bámul a világba és prófétai kinyilatkozásokat tesz. Az utcán való szereplése természetesen minden alkalommal nagy tömeg jelenlétében megy végbe és a mai napig háborítatlanul rohant végig a városban, a gyengébb idegzetűek rémületére.

— Krisztus vagyok, vagy ha úgy tetszik Illés próféta — mutatkozott be különös hanghordozással még tegnap is.

Majd az utca közönségének tompa morájára haragosan felordított:

— Halál a fejetekre! — a másik pillanatban már megszédültten folytatta:

— Éva mama leszál a földrel
Lesz még feltételes megállóhely!
— Terminus 1925 október 25. A lélek vándorol!

Tegnap délután egyik előkelő cukrászdában rendezett hangos botrányt, ma délelőtt pedig egyik főutcai előkelő román pénzügyi forgalmi termében jelent meg és követelte, hogy Krisztus által számára átutalt összeget nyomban fizessék ki neki.

A bankból azonnal telefonáltak a rendőrségre és a mentőkhöz, a szerencsétlen ember azonban kerekét oldott és már a másik pillanatban egy elegáns főutcai üzletben tűnt fel. Itt érték utól a hatóság emberei, akiknek erős rábeszélésére sikerült a mentőkocsiba tiltatni azzal, hogy a ciontemplomba viszik, mert az átutalás ügyében ugyanis az uristenhez akart fordulni. — Beszállították a rendőrségre, s onnan az elmeegógyintézetbe vitték.

A szerencsétlen A. G. iránt, aki előkelő váradi familia tagja, őszinte a részvét.

Kirabolták Csicserin titkárát

Fonos diplomáciai akták tűntek el — A titkár gyávasága miatt bíróság elé állítják

— Az Estilap eredeti távirata —

Moszkvából jelentik: Felfegyverzett banditák kedden reggel Moszkvától negyven kilométerre megtámadták a Miszkvából Varsóba menő expresszvonatot. A rablók behatoltak abba a fülkébe, amelyben Dombull, a lengyel kommunista vezetője és Filntrof, Csicserin egyik titkára utaztak, akik nagyon fontos diplomáciai okiratokat vittek magukkal. Az okiratokat a támadók elvették, még néhány utast kifosztottak, azután leugratta a vonatról és eltűntek az erdősegekben.

Moszkvából három század katonaságot rendeltek ki a rablók üldözésére, azonban nem sikerült nyomukra akadni.

Dombullt és Filntroft titkár visszavitték Moszkvába, ahol letartóztatták őket és gyávaság miatt megindították ellenük az eljárást.

Fegyveres banditák az expressz hálókocsi-jában

Craiova környékén rablók rohanták meg a Simplon-expressz utasait.

Bukaresti tudósítónk jelenti: Furcsa kalandban volt részük tegnap éjszaka a Craiova felé haladó Simplon expressz utasainak. A vonat sebesen robogott a hideg őszi éjszakában és az utasok nagyrésze már pihenőre tért a hálókocsokban. A vonat személyzete is csöndesen bóbiskolt, amikor menetközben hirtelen felnyitlak a hálókocsi ajtai és nesztelenül fegyveres banditák suhantak be a kocsik folyosójára. A rablók felnyitották az egyes fülkék ajtóit és a mitsem sejtő utasok legnagyobb rémületére, fegyverüket lövésre irányítva, követelték, hogy minden utas a nála lévő értékeket adja át. Az utasok dermedten teljesítették a rablók kívánságát, akik dolguk végeztével egyenként ugrottak le a robogó vonatról. Az utasok csak a legközelebbi állomáson, Verciorován ocsudtak fel rémületükből. Ott kiderült, hogy egy másik csoport a podgyáskocsit fosztotta ki az alatt, míg a banda többi tagjai az utasok közt operáltak. A pályaudvari őrség hamarosan átkutatta az egész vonatot, de a banditáknak teljesen nyoma veszett. Értesítették a környékből csendőrséget, akik lázas hajszát indítottak a rablók kézrekerítésére.

HOLLÓS

olcsó árúsitása még csak rövid ideig tart

Átmeneti kabátok, ingek, nyakkendők, kalapok nagyon olcsón kaphatók

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS

Gyermekköcsik Szökénél,
Piala unirii 16.

LAKÁS

KÖZPONTBAN butorozott szobát, konyha használatra keresek. magas bért fizetek. Cimeket a Hegedüs Hirlapirodába kérek. 681

INTELLIGENS uriember csakis feltétlen uricsaládnál tiszta butorozott szobát keres napi háromszori étkezéssel központban vagy villamos vasut mentén. Cimeket a Hegedüs Hirlapirodába kérek, „Elsőrangú ellátás” címre. 714

ALKALMAZÁS

CSOMAGOLASHOZ értő rak-tármunkást felvesz a Sonnenfeld-nyomda r. t. Jelentkezni lehet hétfőn délelőtt 9 órakor.

IPARVALLALATOK adminisztrációjának vezetésében, teljesen gyakorlott, mérlegképes, hites könyvelő, megfelelő állást keres. Cimet Hegedüs Hirlapirodába kér. 656

JÓ megjelenésű leányt felvesz az Apolló büfé. Jelentkezés d. u. 5-től. 693

MINYÓ László, bármilyen állást keresek e hó 22-re. Cím: Eliade Radulescu (Pál) utca 46. 696

ESTÉLYEK, vacsorák készítését, szervizelését vállalja perfect fiatal főzőnő. Cime: Telefon 836. Telcsné. 704

KÖNYVELŐNŐ 15-re felvétetik az „Apolló” drogeriában. 697

KISZOLGÁLÓ leány felvétetik rövidáru üzletbe. Cím a kiadóban. 715

VARRÓNŐ angol, francia munkás. Gyakorlott, jobb szalonba ajánlkozik. Cimeket a kiadóba kérek. 716

EGY utazó fix és jutalékkal felvétetik. Cím Hegedüs Hirlapiroda. 717

MAGYAR vagy német kiasz-szony 3 és fél éves leánykához felvétetik. Lőrinc, Ciorogariu püspök (Uri) utca 15. 718

MINDENES leányt keresek azonnalra, Astra (Gillányi) utca 37. Moskovitz. 713

SZAKÁCSNÉT keresek 15-ére. Dr. Pogány, Vitéz Mihály (Nagy-piac) tér 10. 712

PERFECT magyar, német, gyors és gépirónőt keresünk november 1-re. Ajánlatokat „Részvénytársaság” jelígre a kiadóba kérünk. 711

GYERMEKTELEN házaspár, házmesternek, csere lakással, ahol a férfi állandó gyárimunkára alkalmazást kap, felvétetik. Cím: Victoriei (Kolozsvári) utca 48. sz. 709

MINDENES főzőnő ajánlkozik jobb házhoz. Sztaroveszky-utca 5. 708

ADÁS-VÉTEL

SZÉPIRODALMI könyveket, használtat, franciát és németet keres megvételre a Hegedüs Hirlapiroda. 548

ERFI t. b. (középkorú) alakra) plüss béléssel igen olcsó áron eladó. Gerhardt és Fiánál. 228

GYÖNYÖRŰ mintájú gobelin olcsón eladó. Cím Hegedüs Hirlapirodában. 400

ELADÓ ház 3 szobás beköltözhető, nagy jövedelemmel 300.000. Értekezni Tománénál, Face Ionescu (Körös) utca 21. 9-12, 3-6-ig. 2079

KIS Meteor kályhát vagy vas-kályhát megvételre keresek. Cimet Hegedüs Hirlapirodába kérek. 647

MATERLINCK regényeit, magyar, német, francia nyelven megvételre keresek. Hegedüs Hirlapiroda. 648

A Méhek élete Meterlingtől, megvételre kerestetik. Cím Hegedüs Hirlapirodába. 668

ELADÓ rövid perzsa kabát, oposum gallérral. Cím Hegedüs Hirlapirodában. 673

LADAK olcsón eladók. Cím Hegedüs Hirlapirodában. 692

SZÖRME ujdonságok Leichner-nél, Ciorogariu püspök (Uri) utca 4. szám. 710

ELADÓ 12 személyes kínai ezüst szamovár, vitrin, sárga selyem trikó blúz. Millerand (Arany János) utca 2. emeleten, 10. ajtó. 710

GEBR. Stingl kereszthúros pianó sürgősen eladó Glücknél, Săguna (Kapucinus) utca 19. 707

GYERMEKKOCSIT szép és jó-karban levő keresek megvételre. Himler, Horia (Báthory) utca 16. 710

ELADÓ olcsón egy pár teljesen új 37-es fekete magasszárú francia női cipő. Krausz, Cogalniceanu (Várady Zsigmond) utca 23. Ny 710

Registru Special Registru Personal
Lista de vânzare

hitelesítve
15
Leí fűzetenként

Kaphatók a SONNENFELD papíráruházban

Ez az eredmény, ha az Estilapban hirdetsz

KÜLÖNFÉLEK

ZONGORAT kezdőknek tanítok, ugyanott gyakorolni is lehet. Cím Hegedüs Hirlapirodában. 581

GÉPAJOUROZAST szép kivitelben és olcsón készít Erbstein, Cuza Voda (Szacsy) utca 28. 676

ÓRAS könyvelést, levelezést vállal mérlegképes könyvelő, német-magyar. Cimet Hegedüs Hirlapirodába kér. 676

VIII. gimnáziumi tanuló elemi, polgári, valamint gimnáziumi tanulók tanítását teljes ellátásért, avagy pénzért elvállalja. Ugyancsak gyorsírást, levelezőt és vitát tanít. Cimeket a kiadóba kér.

JOUROK készítését, szervizelését vállalom Telcsné. Telefon 836. szám. 703

JÓ házi koszt kapható, 4 fogásos 800 lei. I. C. Bratianu (Szaniszló) utca 48. 700

VIII. gimn. tanuló elemi, polgári, valamint gimnáziumi I-IV. oszt. tanulók tanítását teljes ellátásért, avagy pénzért elvállalja. Ugyancsak a gyorsírást, levelezőt és vitát tanít. Cimeket a Nagyvárad kiadóhivatalába kér.

Feltűnő szép ruhadísz

gépírmzés, gépajurozás, gouvlerozás, plissézozás gyorsan és olcsón készül Vlahuta Szt. János-utca 29

Üdülőknek

őszi utószezonra legjobb ajánlható az

ELENA
PENSIO

ABBAZIABAN

Lakás, bőséges étkezés
napl 25 lira

Felvilágosítást utazásra, vizumokra vonatkozólag ad a Hegedüs Hirlapiroda, Oradea-Mare

AJANLJON EGY JÓ KÖNYVET NEKEM!

Nem egyet, de tizenkettőt tudok ajánlani. Olvassa el a Hegedüs Hirlapiroda Kölcson-könyvtárából a következő jó könyveket:

Szép Ernő: Lila akác	2377
Zathureczky Berta: Asszony átká az asszony	2273
Karinthy: Gyilkosok	2298
Laczkó Géza: Noémi fia	2402
Ráskai: Kanári Zoltán	2403
Eschruht: Örök ifjuság	2321
Allorge: Tözsde ura	2344
Level: Névtelen sziget	2342
Jack London: Magas északon	2644
Dumas: Varázsló	2699
Ciarco: Húrok	2616
Sue: Bolygó zsidó	2341

Új lehérmű szalon

Strada Printul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 12.

Csipke beendлизést, gépi gomblyuk kötést vállalkoz

Krausz Rezsőné

Vasutijegyet

belföldre
külföldre

pontosan napiáron
válthat
a

Hegedüs
Hirlapirodában

Kérjen telefonon
felvilágosítást

Telefon
458

Papini:
Krisztus története

Krisztus diadalmenete ez a könyv, bevonulása törődött és csüggedt lelkünkbe. Ára fűzve 360 lei. Egész vászonkötésben 420 lei. Kapható a Hegedüs Hirlapirodában. Vidékre elküldjük.

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.

VIZUM

utazási felvilágosítás és
a HEGEDÜS HIRLAPIRODÁBAN

MENETJEGYEK